

'Flexibel schermen kost nauwelijks

Geert van Adrichem: "In de koudste periode blijft het scherm soms dagen achtereen helemaal dicht. Zelfs in april heb ik het scherm nog een paar dagen gesloten."

Tomatenteler Geert van Adrichem in Steenbergse gebruikt sinds 1999 een vast energiescherm. In 2003 voorzag installateur Steetec 6 ha nieuwbouw van een beweegbaar scherm. "Het vorige seizoen lag dat zo'n 1.500 uur dicht. Vergeleken met het vaste scherm bespaar ik twee tot vier kuub gas per vierkante meter extra", schat Van Adrichem. "Bovendien kost het schermen nauwelijks productie."

TEKST EN BEELD: JAN VAN STAALDUINEN

Geert van Adrichem is zo tevreden over het beweegbare scherm, dat hij het na de huidige teelt ook in de oudere kas wil laten installeren. Het vaste scherm heeft zich weliswaar dubbel en dwars terugverdiend, maar heeft ook zijn beperkingen, stelt de tomatenteler vast.

"Met een vast scherm is het alles of niets", legt hij uit. "Als het erin ligt – bij mij van pakweg 20 november tot 7 februari – bespaar je veel energie, maar kun je niet optimaal telen. Wanneer het gewas voorrang krijgt en het scherm eruit gaat, is het met de energiebesparing goeddeels gedaan. Met een beweegbaar scherm kun je eerder starten, langer doorgaan en optimaal inspelen op het heersende buitenklimaat. Het lichtverlies van de installatie is minimaal en weegt niet op tegen de besparingen. Bovendien kon ik dankzij het beweegbare scherm een lagere aansluitwaarde realiseren. Dat scheelt behoorlijk op de energierekening."

Actief teeltklimaat

Van Adrichem koos voor een relatief open doek op basis van LS 10 Ultra Plus. Hij baseerde zijn keuze mede op de problemen waarmee collega's met een dichter doek soms te maken krijgen: een laag vochtdeficit, hoge relatieve vochtigheid en condensvorming op het scherm. Ook grote temperatuurverschillen door een plaatselijke kouval langs gevels worden soms genoemd als knelpunt bij het schermen. "Ik heb daar met dit doek nog geen last van gehad. Eén op de tien bandjes is weggelaten, waardoor het meer licht én lucht doorlaat", legt hij uit.

"Ik streef naar een actief teeltklimaat en wil de RV binnen de perken houden. Dat lukt heel goed. Ik heb geen last van vruchten die nat slaan. In vergelijking met het originele doek bespaar ik wat minder energie, maar het telen gaat naar tevredenheid. Ook als het scherm op koude dagen in het voorjaar wat langer dicht blijft."

Van Adrichem teelt grove tomaten van het ras Clotilde. Hij heeft de indruk dat het ras bij actief schermen wat generatievriendelijker wordt. "Dat is gunstig", merkt hij op. "Feitelijk is het daardoor zelfs wat makkelijker te telen dan zonder scherm."

groeit en spaart bergen energie'

Open bij 100 Watt instraling

De teler zegt het scherm dit jaar ook in april enkele dagen te hebben ingezet. Met het vaste scherm moest hij koude nachten in deze periode voor lief nemen.

Omdat het doek redelijk open is, werkt Van Adrichem niet met een vochtkier. Afhankelijk van de gewasontwikkeling, de buitentemperatuur en het lichtniveau opent hij het doek doorgaans binnen één uur in drie tot vier stappen. Normaliter start hij met 1% opening, gevolgd door 2, 4 en 6%. Daarna loopt het scherm in één keer open. "Het moet in elk geval ruim licht zijn voor het scherm opengaat", benadrukt de Steenbergse ondernemer. "In de koudste periode hanteer ik een grens van 100 W/m². Dat niveau wordt soms niet eens gehaald. Dan kan het doek dagen achtereen helemaal dicht blijven." Op de vraag of dat niet ten koste gaat van de gewasontwikkeling antwoordt hij: "Mijn indruk is dat het reuze meevalt. Ik schat dat dit doek 20% licht tegenhoudt, maar hartje winter is het lichtniveau sowieso laag. Wanneer je praat over 20% van weinig, kost dat nauwelijks groei en productie. De energiebesparing is daarentegen aanzienlijk. En op milde dagen met veel instraling gaat het scherm natuurlijk open, wat met het vaste scherm niet kon. Daarmee pak ik dan weer wat groeiwinst. Mede daarom heb ik de teelt onder beweegbaar scherm vier weken eerder gepland dan die onder vast scherm, namelijk begin december. Tot nu toe ben ik zeer tevreden over de resultaten."

Eén miljoen kuub besparing

Vergeleken met een conventionele, ongeschermd teelt denkt de teler gemiddeld 8 tot 10 m³/m² aan gas te besparen. Met het vaste scherm is dit ongeveer 6 m³. "Vorig jaar, het eerste seizoen dat ik met een beweegbaar scherm werkte, zat ik aan de bovenkant van die bandbreedte. Ik ben toen in oktober begonnen en schermde door tot begin maart. In totaal heeft het scherm zo'n 1.500 uur dicht gelegen. Bij de huidige prijzen is drie kuub extra besparing mooi meegenomen.

Nu gaat het om een areaal van 60.000 m², maar het volgende seizoen ligt er ook in het oudere deel van mijn bedrijf een beweegbaar scherm. De jaarlijkse besparing ten opzichte van een ongeschermd teelt is dan

Als schermmateriaal gebruikt Van Adrichem LS 10 Ultra Plus, waarvan één op de tien bandjes is weggelaten. Dit kost minder licht en bevordert de luchtcirculatie.

ruwweg één miljoen kuub gas. Los van de relatief lichte aansluiting scheelt dat een enorm bedrag."

Consolideren

Gevraagd naar zijn toekomstplannen zegt Van Adrichem dat hij de komende jaren wil consolideren. "Twee jaar geleden heb ik flink uitgebreid en dit najaar investeer ik opnieuw in 6 ha beweegbaar scherm. Daarmee kan ik de kostprijs weer wat omlaag brengen. Maar de verkoopprijzen hielden vorig jaar niet over en dit jaar is de productie door het koude voorjaar later op gang gekomen.

Voorlopig vind ik het welletjes. Bovendien denk ik nu een heel behoorlijke omvang te hebben. Als je met 12 ha moderne toma-

tenteelteelt niet rendabel kunt werken, vraag ik me serieus af of je dat met 20 of 30 ha wel kunt. Je moet niet vergeten: hoe groter het bedrijf, hoe moeilijker het wordt om alles te overzien. Megabedrijven hebben hun eigen problemen."

SAMENVATTING

Geert van Adrichem heeft één teelt onder beweegbaar scherm achter de rug. Hij zet dit flexibel in en opent het scherm in de koudste periode pas bij een instraling van 100 W/m². Hierdoor bespaart hij per m² kas tot 10 m³ gas ten opzichte van een ongeschermd teelt en circa 3 m³ in vergelijking met een vast scherm. Van Adrichem meent dat zijn strategie nauwelijks ten koste gaat van de productie.